

ETT GRÖNT GÄVLEBORG ÄR MÖJLIGT!

REGIONPOLITISKT PROGRAM FÖR
MILJÖPARTIET DE GRÖNA GÄVLEBORG
2022-2026

miljöpartiet de gröna

GÄVLEBORG

ETT GRÖNT GÄVLEBORG ÄR MÖJLIGT!

Gävleborg. En region. Två landskap – Hälsingland och Gästrikland. Tio kommuner. Landsbygd och städer. Här i Gävleborg finns ett varierat landskap rikt på natur och kulturmiljöer. Här finns möjlighet för försörjning och en kreativ miljö med ett stort utbud av kultur och aktiviteter. Här finns en levande landsbygd som erbjuder goda livsmiljöer med närhet till natur och odlingsmark, friluftsliv och rekreation. Både i stad och på landsbygden blomstrar ett unikt kulturliv.

I det här programmet beskriver vi vad Miljöpartiet de gröna vill uppnå på regional nivå. Vår förmåga att driva frågorna handlar om vilket väljarstöd vi får men också om vår möjlighet att samverka med andra partier.

Vi tror på ett Gävleborg där människorna, naturen, djuren och världen runt omkring lever i samklang. Där vi inte utnyttjar varandra eller andra för att utvecklas, utan där jämlikhet, jämställdhet och hållbarhet är styrande. Vi vill att Gävleborg ska vara ett län som går före i den gröna omställningen. Vi är övertygade om att ett ekologiskt hållbart samhälle också skapar möjlighet till ett gott liv för människor i hela Gävleborg, i såväl staden som på landsbygden.

Det gröna samhällsbygget berör och behöver alla människor. Öppna dialoger, levande politisk debatt och engagerade medborgare skapar mer delaktighet kring de politiska besluten. Människor i olika åldrar och från olika delar av världen ska få stöd att forma sina egna liv. Ekonomiska och sociala klyftor behöver utjämnas. Satsningar på utbildning, bildning och kultur bidrar till en ökad förståelse för individ och samhälle.

Vården behöver förändras, i Gävleborg och i Sverige. Folkhälsa, förebyggande vård och helhetssyn är viktiga grundstenar i den gröna vården. Patienter ska mötas av en profession som har en öppen och prestigelös dialog med varandra och med patienten. En jämlik vård är en vård som är olika. Olika individer och olika grupper behöver bli behandlade på olika sätt. Alla behöver vara trygga i att vården är tillgänglig.

Ett förnybart, resurssnålt och giftfritt Gävleborg kan skapas genom satsningar på nya energibärare, laddinfrastruktur, utfasning av kemikalier, bättre kollektivtrafik, flera cykelstråk och bredbandsutbyggnad. Gävleborg behöver bli mer självförsörjande. Det handlar om så mycket - kortare transporter, bättre djurhållning, arbetstillfällen och lokal ekonomi. Och om att tillvarata landsbygdens goda förutsättningar att producera mat och energi.

De pågående globala kriserna innebär att samhället måste ställa om. Världen har enats om FNs globala mål för hållbar utveckling - Agenda 2030. Gävleborg ska förverkliga Agenda 2030. Förverkligandet måste inkludera alla, från myndigheter till företag, ideella krafter och individer.

Omställningen till ett grönt samhälle behöver ske nu och det kräver en stark grön kraft. Det finns många utmaningar men också många möjligheter. Det här är våra politiska idéer och förslag för en hållbar utveckling i Gävleborg, allt grundat på våra tre solidariteter;

- solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet
- solidaritet med kommande generationer
- solidaritet med världens alla människor

/Miljöpartiet de gröna Gävleborg

Ett grönt Gävleborg är möjligt	s. 2
1. Människan	s. 4
1.1 Fördjupa demokratin	s. 4
1.2 Lika möjligheter fastän vi är olika	s. 4
1.3 Tillgänglig kultur som utvecklar och inspirerar	s. 5
1.4 Bildning för hela livet	s. 6
1.5 Barn, unga och äldre är viktiga samhällsbyggare	s. 7
2. Hälsa och vård	s. 8
2.1 Hälsa är grunden för ett bra liv	s. 8
2.2 Vård på individens villkor	s. 9
2.3 God och tillgänglig vård i hela länet	s. 10
2.4 Främja psykisk hälsa	s. 12
2.5 Ökat samarbete kring våld och missbruk	s. 13
3. Miljön	s. 14
3.1 Region Gävleborg ska gå före i den gröna omställningen	s. 14
3.2 Giffri miljö och biologisk mångfald	s. 15
3.3 Grön energiomställning i Gävleborg	s. 16
3.4 Infrastruktur för ett hållbart samhälle	s. 17
3.5 Bra kollektivtrafik för alla	s. 18
3.6 Närproducerad och ekologisk mat för framtidens Gävleborg	s. 19
4. Ekonomi	s. 20
4.1 Agenda 2030 för Gävleborg	s. 20
4.2 Hushållning med mänskliga resurser	s. 21
4.3 Morgondagens näringsliv har många gröna företag	s. 22
4.4 Alla behövs för framtidens hållbara arbetsmarknad	s. 23
4.5 Region Gävleborgs ekonomi för en hållbar utveckling	s. 23
4.6 Bättre arbetsvillkor för Region Gävleborgs medarbetare	s. 24
4.7 Vinster i välfärden	s. 25
5. Gävleborg i världen	s. 26

1. MÄNNISKAN

I vårt gröna Gävleborg finns goda möjligheter att leva, växa och utvecklas. Människor i alla åldrar känner sig delaktiga i samhället. De har makt och förmåga att själva forma sina liv. Olikheter ses som tillgångar. Kultur och natur stärker människors hälsa och livskvalitet. Satsningar på jämlikhet, folkhälsa, kultur och utbildning motverkar ekonomiska och sociala skillnader.

1.1 Fördjupa demokratin

- Vi vill demokratisera Gävleborg och öka människors delaktighet
- Vi vill utveckla dialogen med alla Gävleborgare
- Vi vill att Gävleborg blir en region där 16-åringar får rösta

En viktig del av en god folkhälsa är delaktighet och inflytande. Delaktiga medborgare förutsätter lättillgänglig information, en levande politisk debatt och öppna sammanträden. Civilsamhället är en viktig del av ett levande demokratiskt samhälle och behöver vara en naturlig del av beslutsfattandet. Region Gävleborg ska bli bättre på att involvera fler i sitt arbete, såväl individer som föreningar och företag.

Demokratin i länet behöver fördjupas. Nya demokratiska metoder behöver utvecklas och fler människor behöver involveras i de demokratiska besluten. Med hjälp av teknik och sociala medier ska den politiska debatten bli mer öppen. Det ska finnas likvärdiga förutsättningar att delta i det politiska arbetet för den som bor i länets ytterområden som för den som bor i dess centralorter.

De som berörs av beslut ska ges möjlighet att påverka dem. Det gäller självklart även barn och ungdomar. Barn och unga ska ha större möjlighet att påverka och delta i bygget av framtidens samhälle. Gävleborg bör bli en pilotregion där rösträttsåldern sänks till 16 år. Det kan göra att unga tas på större allvar och uppmuntras att delta i samhällsdebatten i större utsträckning.

1.2 Lika möjligheter fast vi är olika

- Vi vill att alla människor ska bemötas med respekt och värdighet
- Vi vill att alla politiska beslut ska beakta jämställdhet och jämlikhet
- Vi vill att alla i Gävleborg ska känna att vården, kulturen och kollektivtrafiken är tillgänglig
- Vi vill att Gävleborg välkomnar människor från hela världen

Olikheter berikar och gör människor mer empatiska och kreativa, vilket utvecklar samhället i en positiv riktning. Möjligheten för alla, oberoende av funktionsvariationer, att vara delaktiga i samhället ska utökas. Det ger ett mera öppet och tillåtande samhälle samtidigt som fler får en starkare ställning. Normer måste vidgas samtidigt som det praktiska och tekniska behöver stötta istället för att stjälpa. Brist på jämställdhet och jämlikhet liksom ekonomisk utsatthet begränsar människors fria val, vilket kan påverka hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Klyftorna behöver minska i Gävleborg.

Jämställdhet och jämlikhet måste genomsyra alla beslut i bygget av ett samhälle. Ett genus- och jämställdhetsperspektiv ska genomsyra alla verksamheter i Region Gävleborg, från hälso- och sjukvården till kollektivtrafiken. Könsuppdelad statistik och jämställdhetsboksut i vården behövs för att synliggöra och komma tillrätta med problemen att medborgare behandlas olika beroende på kön. Region Gävleborgs satsning på HBTQ-certifiering ska fortsätta. Region Gävleborgs jämlikhetsarbete ska aktivt arbeta för att uppmärksamma de fem nationella minoriteternas - samer, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar - rätt till sitt språk och sin kultur. Arbetet måste ske tillsammans med länets kommuner och de nationella minoriteterna.

För att göra tillgängligheten och bemötandet bättre i välfärden är det viktigt med samverkan mellan Region Gävleborg och kommunerna. I Gävleborg ska det offentliga rummet vara utformat så att alla kan vara delaktiga i samhället på sina egna villkor. Personers olika förutsättningar ska inte påverka tillgängligheten till Region Gävleborgs verksamheter. Information om Region Gävleborgs verksamheter ska finnas tillgänglig på flera språk.

Vi tror inte på länders, regioners eller kommuners rätt att välja sina invånare. Vi tror på människors rätt att välja var de vill bo. Alla människor ska välkomnas med öppenhet, solidaritet och medmänsklighet, inte med en tvingande assimileringspolitik. Gävleborg har plats för fler människor. Region Gävleborgs arbete för hållbar regional utveckling innebär att människor från Stockholm, Säfte eller andra platser i världen ska kunna skapa sig ett liv i länet.

1.3 Tillgänglig kultur som utvecklar och inspirerar

- Vi vill att den regionala kulturen ska vara tillgänglig för alla i hela länet
- Vi vill att kulturproduktion ska ske i hela länet
- Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att uppleva och skapa kultur
- Vi vill öka kulturens användning i välfärden

Kultur stimulerar människors kreativitet, utveckling och förmåga att tänka fritt och att skapa. Det ska vara möjligt att ta del av kultur oavsett om en bor på landsbygd eller i staden. Det ska vara möjligt för alla i hela länet att ta del av Region Gävleborgs kultursatsningar. Möjligheterna att ta del av kultur på distans och kollektiva kommunikationer till kulturverksamheter ska förbättras.

Den av Region Gävleborg finansierade kulturproduktionen ska ske över hela länet. Länets kulturinstitutioner behöver decentraliseras. Det ska finnas möjlighet för kulturarbetare att leva och verka i hela länet. Närhet skapas framförallt i det dagliga mötet.

Människor ska ha tillgång till olika sorters kultur. Barn och ungdomar ska ha tillgång till kulturupplevelser och ett eget skapande oberoende av föräldrars ekonomi, bakgrund och intresse. Kulturen är en viktig plattform för människor att mötas. Alla människor ska känna sig delaktiga och bemötas med glädje, respekt och kunskap.

Kultur har positiva effekter på människors hälsa och välmående och är en självklar del av livet. En god hälsa måste utgå från hela människan och välfärden ska bli bättre på att inkludera kultur ibland annat vård och omsorg. Ett rikt kulturliv har ett värde i sig, men det är också en viktig del i den regionala utvecklingen. Genom att ta del av kulturupplevelser tillsammans med andra, eller genom att själv utöva kultur, stärks såväl individ som kollektiv. Kulturutbudet ska skapa förutsättningar för en utvecklande, inspirerande region som ger människor modet att pröva något nytt. Kultur är samtidigt ett viktigt verktyg för den gröna omställningen.

1.4 Bildning för hela livet

- Vi vill göra det möjligt för alla i hela länet att utbilda och fortbilda sig
- Vi vill stärka folkhögskolorna arbete för livslångt lärande
- Vi vill att Region Gävleborg utvecklar sitt samarbete med Högskolan i Gävle och andra lärosäten
- Vi vill satsa på utbildningar som främjar en grön omställning

Det ska vara enkelt för alla människor att lära hela livet. Nya arenor och verktyg för folkbildning och kommunikation behöver utvecklas. Det ska vara möjligt att studera i hela länet utan att tvingas flytta. Särskilt viktigt är förenklade möjligheter till en mångfald av utbildningar för att höja utbildningsnivån i länet. Region Gävleborg behöver satsa på förbättrade möjligheter till utbildning, arbete och kultur på distans.

Region Gävleborgs folkhögskolor ska vara utbildningsaktörer och bärare av bildning och kultur i sina närområden samt vara arenor för grön omställning och bättre integration. Utbildningarna ska beakta de behov som finns i samhället och samtidigt ge människor nya möjligheter i livet. Folkhögskolorna ska användas mer i arbetet med en effektiv integration där förstärkt språkundervisning och validering är viktiga inslag. Folkhögskolorna ska samarbeta med kommuner, föreningar, kulturliv och näringsliv. Region Gävleborg ska främja även grundskolornas utveckling, för att möjliggöra god utbildning i hela länet. Samverkan mellan skolor är viktig för att både utveckla praktikplatser, nya program/kurser och samordning mellan program.

Högskolan i Gävle är en stark aktör för att bidra till länets utveckling genom innovation, miljöteknik och hållbar utveckling. Det är viktigt att Region Gävleborg utvecklar sitt samarbete med akademiska lärosäten inom och utom länet.

För att klara av omställningen till ett samhälle som löser vår tids stora utmaningar behövs utbildningar som ger människor redskap för förändring. Utbildningar som utvecklar människors kunskaper inom omställning till ett fossilfritt och resurssnålt samhälle med en högre grad av självförsörjning samt småskalig- och lokal produktion. Kunskaper som möjliggör en grön omställning behöver ingå i alla utbildningar.

1.5 Barn, unga och äldre är viktiga samhällsbyggare

- Vi vill att politiska beslut beaktar barn och ungas perspektiv
- Vi vill att alla barn och unga ska ha möjlighet att forma sina egna liv
- Vi vill att Region Gävleborg verkar för att alla barn får bra uppväxtvillkor
- Vi vill att äldres kompetens och erfarenhet ska tas tillvara

Barn och unga är en viktig resurs för samhällsutvecklingen. Deras röster behöver höras och de ska känna sig delaktiga i samhället. Barn och unga är ingen enhetlig grupp. De behöver kunna forma sina liv tillsammans med nära vuxna. Region Gävleborg behöver utveckla fler verktyg och metoder för att barn och ungas perspektiv ska finnas med i beslutsfattandet. Det är viktigt för att Region Gävleborg ska leva upp till Barnkonventionen.

I skolan ska elever stimuleras att delta i samhällsdebatten, påverka sin egen livssituation och fungera som aktiva samhällsmedborgare. Undervisning i hållbar utveckling har aldrig varit viktigare.

För att förebygga social och ekonomisk marginalisering i framtiden kan utökade satsningar under de tidiga uppväxtåren göra stor skillnad. Det leder till minskat lidande för de yngre och minskade kostnader för samhället. Region Gävleborg bör tillsammans med kommunerna göra folkhälsosatsningar för att stärka barns och ungas uppväxtvillkor och motverka segregation. Genom sociala investeringar, projekt, dialoger, samverkan och på andra sätt ska Region Gävleborg arbeta för att alla barn får en bra start i livet.

Äldres kunskaper och erfarenheter är viktiga för samhället. Många människor är idag friska allt längre vilket är en stor samhällsresurs. I yrkeslivet, politiken, frivilligsektorn, det privata och föreningslivet gör många äldre viktiga insatser, inte minst för en grön utveckling. Arbetet med den gröna folkhälsan innebär ett större fokus på förebyggande metoder. För att nå en jämlik hälsa måste äldres behov tas på allvar i utformningen av samhället.

2. HÄLSA OCH VÅRD

I vårt gröna Gävleborg ger en fungerande välfärd människor frihet och trygghet. Solidaritet och folkhälsa utgör grunden för det gröna samhällsbygget. Människors förmåga att utvecklas och att kunna leva ett gott liv stärks. Hälsovården genomsyras av en helhetssyn på människan.

2.1 Hälsa är grunden för ett bra liv

- Vi vill att större fokus läggs på hälsofrämjande åtgärder
- Vi vill att människors ekonomiska och sociala villkor, allas delaktighet i samhället samt uppväxtvillkoren för barn och unga prioriteras i folkhälsoarbetet
- Vi vill att kulturens och naturens läkande kraft ska nyttjas mer i det förebyggande, läkande och rehabiliterande arbetet
- Vi vill att Region Gävleborg skapar förutsättningar för mer grön rehabilitering för fler

Att prioritera människors hälsa är att prioritera mycket mer än operationssalar och vårdavdelningar. Hälsa handlar bland annat om livsvillkor, om utformning av bostadsområden, om minskade sociala och ekonomiska klyftor samt om barns och ungas uppväxtvillkor. Grunden för det är solidaritet, jämlikhet, jämställdhet och delaktighet. I ett jämlikt samhälle har individer bättre förutsättningar att göra hälsosamma livsval. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder måste prioriteras. Ett giftfritt samhälle lägger grunden för ett friskt och hälsosamt liv. God hälsa grundas på bra mat i lagom mängd.

Människors ekonomiska och sociala villkor, delaktighet i samhället samt de villkor barn och unga har när de växer upp är grunden för ett framgångsrikt folkhälsoarbete. Kultur och natur är viktiga delar i en grön folkhälsa. Folkhälsoarbetet ska följa människor genom livet, och anpassas efter individers och grupper utmaningar. Samhället ska underlätta och stödja individers egen kraft till ett gott liv samt hälsosamma och sjukdomsförebyggande livsval.

Naturens läkande förmåga är avgörande för främjandet av god hälsa. Grön hälsa handlar om att inkludera fler perspektiv i vård-, rehabilitering- och folkhälsoarbetet. Perspektiv som att djur kan ge mening åt deprimerade och ge stimulans till fysisk aktivitet. Perspektiv som att recept på fysisk aktivitet samt kultur och natur kan vara viktigare än fler mediciner. Kultur har en ofta förbisedd positiv effekt på hälsan. Utsikt över en grön natur är mer läkande än en över en grå vägg. Vistelse i terapiträdgårdar kan vara effektivt för läkning, habilitering och rehabilitering. Användandet av dessa alternativ eller komplement till läkemedel ska fortsätta att utvecklas och vara subventionerade av Region Gävleborg.

Den gröna rehabiliteringen behöver som all annan hälso- och sjukvård utvecklas och förbättras. Hela hälso- och sjukvården måste bli bättre på att inkludera naturens och kulturens läkande och rehabiliterande förmåga. Mycket handlar om kunskap och prioriteringar. Kunskaper behöver förändras hos medarbetare inom vården, hos administratörer, hos arkitekter och fastighetsplanerare och inte minst hos beslutsfattare. Region Gävleborg ska ta tillvara de möjligheter som finns för att delta i utvecklingsarbetet och aktivt delta i forskningen kring grön rehabilitering.

2.2 Vård på individens villkor

- Vi vill att sjukvården förändras så att hela människan står i centrum
- Vi vill att vårdmiljön främjar god hälsa och tillfrisknande
- Vi vill att vård och omsorg för äldre ska ske på individens villkor och utgå från personliga önskemål
- Vi vill värna individens möjligheter till eget val av vård och vårdgivare

Miljöpartiet värnar alla människors rätt att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. För att uppnå detta behöver sjukvården förändras i grunden. Den behöver se hela människan. ”Vad är det som gör människor friska?” Den frågeställningen ska vara ständigt närvarande. Sjukvårdens olika aktörer behöver prata mer med varandra och med patienten på ett öppet, kompetent och prestigelöst sätt. Vården ska bygga på patientens behov och fokusera mindre på administrativa och akademiska gränser. Anhöriga ska involveras i den utsträckning som patienter önskar. Jämlikhets-, mångfalds- och jämställdhetsperspektiv måste inkluderas i vårdens utveckling.

Patienterna i framtidens sjukvård ska känna sig trygga, delaktiga och omges av professioner som samverkar. Miljön kring patienten ska så långt som möjligt vara en läkande miljö med natur, kultur och mänsklig värme utan stress, hårda ljud och ljus. Det ska finnas en medvetenhet om hur miljön kan antingen bidra till eller motverka tillfrisknande. Patientens egna resurser ska tas till vara. Promenader, kost och utevistelser behöver vara en del av vården.

Den ökande andelen äldre i befolkningen ställer nya krav på vård och omsorg. Vården behöver i större utsträckning organiseras utifrån kunskap om åldrandet. Liksom alla andra är äldre personer unika och deras egna önskemål och perspektiv ska stå i fokus. Den vård och omsorg som behövs ska utgå från personens situation och önsknings. Bemötandet är centralt. Respekt och empati är självklara utgångspunkter. Vård- och omsorgsansvaret ska inte läggas på anhöriga. De anhöriga som vill och kan vårda närstående är viktiga och ska få det stöd de behöver.

Hälsovalssystemet ger patienter en valfrihet att välja utförare och behandlingsmetod. Hälsovalet behöver fortsätta utvecklas så att patienters behov och önskemål sätts i främsta rummet. Ingen individ ska behöva vänta på vård inom den offentligt finansierade vården, bara för att någon annan har en sjukvårdsförsäkring eller själv kan betala för vården. Det är viktigt att se över villkoren i hälsovalet så att de inte missgynnar offentliga, privata eller ideella aktörer. Privata vårdgivare har utvecklat anpassningen av hälso- och sjukvården till individuella önskemål och behov. Med en bredd av vårdgivare är det lättare att möjliggöra egna val av både vårdgivare och behandlingsmetod.

2.3 God och tillgänglig vård i hela länet

- Vi vill att Region Gävleborg utvecklar de två akutsjukhusen i Gävle och Hudiksvall
- Vi vill utveckla den nära vården för att öka tillgänglighet och trygghet
- Vi vill att vården ska organiseras utifrån den unika människans behov
- Vi vill att vård- och omsorgsinsatser från Region Gävleborg och kommunerna går hand i hand
- Vi vill utveckla digitala vårdverktyg för att öka tillgänglighet och patientens egenmakt
- Vi vill att Region Gävleborg arbetar för att minska skadeverkningar av läkemedel
- Vi vill att Region Gävleborgs beredskap för kriser och katastrofer förstärks

Region Gävleborg ska utveckla och förbättra de två akutsjukhusen i Gävle respektive Hudiksvall. Akutsjukhusen ska kompletteras med sjukhusvård i hela länet och Bollnäs sjukhus ska fortsätta utvecklas. Alla människor i länet ska ha tillgång till vård på likvärdiga villkor. Specialisering av vård sker i hela Sverige. För att skapa ett större kunnande och erfarenhet sker vissa behandlingar bara på några få ställen i landet. Det här är till vissa delar bra och oundvikligt, men det gäller att kritiskt granska denna process. All specialistvård behöver inte vara centraliserad. Det gäller att också tänka på att det ska finnas nära och bra vård i hela länet och hela landet.

Alla ska kunna känna sig trygga i att den nära vården finns när den behövs, det gäller allt från barnvårdscentralens viktiga arbete till att avancerad vård i hemmet fungerar vid svår sjukdom. Primärvården ska finnas i närsamhället och kunna stärka hälsan hos alla. Den vård som sker inom ramen för sjukhusens verksamhet behöver också förändras och främja uppbyggnaden av nära vård med fungerande samverkan mellan kommunernas och regionens vård. Utvecklingen av en god och nära vård ska göras genom att primärvården byggs ut och får ett större uppdrag - och därtill mera resurser. De som önskar och kan ska få vård i sina egna hem. Råd och stöd ska vara en naturlig del av den nära vårdens arbete.

Vården ska organiseras utifrån människors behov. Strukturen ska underlätta både för människor med enkla och övergående behov och för människor med stora och komplexa behov. Det är extra viktigt med en sammanhållen vård som präglas av kontinuitet för personer med flera olika kroniska sjukdomar. Dessa personer är ofta äldre och sköra. Närheten till människor ska bygga på korta geografiska avstånd, goda relationer till vårdgivare och stor tillgänglighet.

Människor får ofta stöd från både sin kommun och Region Gävleborg. Idag finns alltför ofta en klyfta mellan insatserna från Region Gävleborg och kommunerna. Vård och omsorg måste istället gå hand i hand. Samordningen och samverkan behöver ständigt utvecklas. Administrativa gränser för vård och omsorg ska helst inte märkas av patienter och brukare. Digitala vårdverktyg ska underlätta samverkan, inte försvåra för den.

Digitala verktyg inom vården ger en mer effektiv vård samtidigt som patientens makt stärks och större hänsyn kan tas till klimatet. Framförallt i glesbygd kan digitala lösningar minska behovet av långa resor till sjukvårdsinrättningar. Med digitala verktyg i hela hälso- och sjukvården kan vården komma närmare patienter. Med rätt lösningar kan medarbetare ägna mer tid åt patienter. Tillgången till digitala verktyg ska vara jämlik. Alla som vill ska enkelt och smidigt kunna följa sin egen vård via digitala lösningar.

Utvecklingen av nya digitala vårdverktyg är ett område där det händer mycket och fort. Som vid all ny teknik uppstår nya utmaningar inom säkerhet, integritet och med nya sätt att arbeta. Patienters integritet och säkerhet måste alltid komma i första hand. Nya lösningar måste alltid ha svar på frågor som - Vem får tillgång till information om människors hälsa? Hur påverkas patienter och medarbetare?

Mediciner och läkemedel räddar många liv och ger många människor en bättre livskvalitet. Samtidigt har alltför många mediciner negativa effekter på hälsan. Läkemedelsförskrivningen behöver regelbundet ses över och justeras för att säkerställa både effekt och skadeverkningar. Särskilt viktigt är det för äldre med flera olika kroniska sjukdomar. För att få tillgång till och kunskap om den senaste evidensen bör hälso- och sjukvården stå i nära kontakt med forskningen. Region Gävleborgs egen forskning behöver förbättras. Medicinsk forskning behöver bli bättre på att ta fram alternativ och komplement till läkemedel och nya former av smärtlindring. En förändrad läkemedelsanvändning är viktigt också för att motverka antibiotikaresistens. Förutom att inte skapa skadliga effekter på miljön av en stor antibiotikaanvändning så riskerar antibiotikaresistenta bakterier många människors liv.

Den ökade användningen av mediciner skapar allt större problem för växter och djur. Hormonstörande ämnen förändrar fiskars beteenden och livsmedel innehåller mer och mer läkemedelsrester. Läkemedlens skadeverkningar måste minska. Det ska vara lätt för både medarbetare och patienter att välja de miljöbästa alternativen. Region Gävleborg ska bidra till utvecklade metoder för att ta bort läkemedelsrester från avloppsvatten.

Coronapandemin har allt för tydligt visat på behovet av ett samhälle med högre resiliens. Ett samhälle som kan hantera en mångfald av hot, kriser och katastrofer. För hälso- och sjukvården handlar det inte bara om att fastigheterna måste anpassas för både pandemier och varmare klimat. En decentraliserad vård minskar riskerna och ökar möjligheterna till anpassning. För samhället som helhet måste vår självförsörjningsgrad öka. Regional tillgång till livsmedel, energi och kunskap minskar beroendet och sårbarheten. Lika viktigt är att främja en psykologisk resiliens, det vill säga att värna människors tillit till varandra och till samhällets institutioner genom att exempelvis försvara och förstärka demokratin, rättsstaten och oberoende medier. Det bidrar till att göra oss mer beredda att stålla upp för varandra i kris.

2.4 Främja psykisk hälsa

- Vi vill forma ett mänskligare samhälle
- Vi vill stärka patientens inflytande inom den psykiatriska vården
- Vi vill förstärka det holistiska perspektivet inom psykiatrin
- Vi vill göra den psykiatriska vården mer tillgänglig
- Vi vill att psykiatrisk- och missbruksvård ska gå hand i hand
- Vi vill att barn och ungas psykiska hälsa ska prioriteras
- Vi vill att vården blir bättre på att fånga upp äldres psykiska ohälsa

God psykisk hälsa ger individen möjlighet att hantera livet i med och motgång. God psykisk hälsa ger också samhället stora sociala och ekonomiska fördelar, och ger större beredskap att klara kriser. Men i Sverige och i Gävleborg mår allt fler psykiskt dåligt. Var tionde man och var femte kvinna upplever ett eller flera symtom på psykisk ohälsa. Kraven i samhället öka och hjulen snurrar allt snabbare. Ojämligheten i hälsa ökar. Samhället behöver bli mänskligare!

Den ökade psykiska ohälsan med besvär som oro, ångest och sömnproblem, behöver mötas med ett långsiktigt och strategiskt arbete inom alla samhällets sektorer. Hälsa och sjukvården ska stötta personer med psykisk ohälsa utifrån deras egna förutsättningar, önskemål och behov. Forskning, öppenhet, tydliga strukturer och partnerskap med brukarföreningar, anhöriga, vården och akademien behövs.

Helhetssynen inom den psykiatriska vården behöver förstärkas. Psykoterapi, fysisk aktivitet på recept och grön rehabilitering kan vara viktiga verktyg för att bryta den ökade användningen av mediciner inom psykiatrisk vård. Olika terapeutiska metoder behöver förstärkas. Trenden med ökad medicinanvändning i den psykiatriska vården måste brytas.

För att förbättra och utveckla det förebyggande arbetet behöver psykiatrin komma närmare människor. Primärvården behöver inkluderas i arbetet. Tillgängligheten behöver ökas både när det gäller öppettider och genom uppsökande verksamhet. Vården av missbrukare med psykiatriska diagnoser får inte leda till att den berörde hamnar mellan stolarna. Det uppsökande arbetet tillsammans med kommuner utgör en viktig del i det förebyggande arbetet. Anhöriga är ofta en ovärderlig tillgång och behöver både involveras i vården och själva få ett bra stöd.

Allt fler barn och unga mår dåligt psykiskt och söker hjälp hos vården. En tiondel av Sveriges barn och unga har en psykiatrisk diagnos. Inom barnhälsovården ska psykiatrin ha en lika naturlig plats som övrig hälsa och sjukvård. Ungdomsmottagningar kan ha en viktig roll att fånga upp och stötta ungdomar med psykisk ohälsa. En av de viktigaste åtgärderna för bättre psykisk hälsa hos barn och ungdomar är välfungerande samarbete och samverkan mellan kommunerna och regionen. Ett delat ansvar över organisationsgränser får inte påverka vård och stöd till barn och unga.

Psykisk ohälsa hos äldre kan vara svår att upptäcka. Symtomen kan döljas av andra sjukdomar. Många äldre uppger vid egen skattning att de har god hälsa, trots att de har antidepressiv medicin och sömnmedel. Vården behöver bli bättre på att fånga upp äldres psykiska ohälsa och på att erbjuda alternativ och komplement till läkemedel.

2.5 Ökat samarbete kring våld och missbruk

- Vi vill förbättra det förebyggande arbetet kring missbruk och beroende
- Vi vill att det införs en försöksverksamhet med injektions- och brukarrum i länet
- Vi vill utveckla hälso- och sjukvårdens arbete för att fånga upp signaler om våld i hemmet

Droger skördar alldeles för många liv i Gävleborg. Alkohol och andra droger utsätter individer och familjer för stort lidande. Dessutom orsakar missbruk samhället enorma kostnader. Personer och medberoende som lider av missbruksproblematik ska erbjudas bästa möjliga hjälp och stöd att komma ur sitt beroende. Det här är ett arbete för både kommunerna och för Region Gävleborg. Inte minst primärvården är ovärderlig i det drogförebyggande arbetet och genom tidiga insatser.

För att minska smitta, minska narkotikarelaterade dödsfall, erbjuda råd och stöd till svårnådda grupper och minska förekomsten av injektioner och använda sprutor på offentliga platser skulle så kallade injektions- och brukarrum kunna vara en effektiv metod. För att minska smittspridningen vill Miljöpartiet att en försöksverksamhet med injektions- och brukarrum införs i Gävleborg.

I ett jämlikt samhälle där människor känner sig delaktiga minskar våld och missbruk. En stor samhällsutmaning är att förebygga och hindra våld i nära relationer. Vårdens alla delar måste hänga ihop och ska kunna fånga upp signaler om våld i hemmet. Detta är ett område som hela tiden behöver utvecklas inom hälso- och sjukvården för att säkerställa ett gott omhändertagande. Region Gävleborgs folkhälsoarbete behöver inkludera alla former av våld i nära relationer, i samarbete med länets kommuner.

3. MILJÖN

I vårt gröna Gävleborg lever människan i samklang med naturen. Med hjälp av den cirkulära ekonomin knyts samhällets resursanvändning ihop i kretslopp. Resursmedveten hantering av mat, energi, kläder och material samt därtill anpassad livsstil skapar möjligheter för ett hälsosamt liv. Den gröna omställningen bidrar till en hållbar framtid för allt levande på jorden – växter, djur och människor.

3.1 Region Gävleborg ska gå före i den gröna omställningen

- Vi vill att Region Gävleborg ska vara en ledande kraft för omställning i länet
- Vi vill att den gröna omställningen i Gävleborg utgår från rättvisa koldioxidutsläpp
- Vi vill att Region Gävleborg stödjer kunskapsspridning för den gröna omställningen
- Vi vill att Region Gävleborg minimerar sina verksamheters miljöbelastning

Att ställa om samhället för att möta vår tids stora utmaningar ska stå högt på dagordningen för alla Region Gävleborgs verksamheter. Länet har stora möjligheter att leda omställningen till ett hållbart samhälle och bli helt klimatneutralt. En rik variation av skog, jord, ängar, sjöar, hav och tätorter ger goda förutsättningar för ett liv i samklang med naturen. För att ställa om samhället krävs samverkan. Tillsammans går det att hitta nya lösningar. Region Gävleborg ska tillsammans med kommuner, företag, privatpersoner, myndigheter och ideella organisationer arbeta för ett grönt Gävleborg. Samverkan ska skapa bättre förutsättningar för en rikare biologisk mångfald, för ett fossilfritt samhälle och lägre miljöpåverkan.

Klimatkampen i Gävleborg ska utgå från solidaritet, solidaritet med människor, djur och natur. Utgångspunkten för den gröna omställningen i Gävleborg måste vara Parisavtalet och avtalets betoning på skydd av ekosystemen, skydd av den biologiska mångfalden och rättvisa koldioxidutsläpp. Koldioxidutsläppen som görs i Gävleborg och som orsakas av konsumtion i Gävleborg ska sänkas så att länet tar sitt ansvar enligt Parisavtalet.

Den forskning som bedrivs idag skapar de verktyg och lösningar som används för att möta morgondagens utmaningar. Samhället behöver fler lösningar som bidrar till en grön omställning och fler verktyg som medverkar till att naturen mår bättre. Region Gävleborg ska vara en av dem som tar taktpinnen. Högskolan i Gävle, civilsamhället, kommuner, länsstyrelsen och företag är viktiga samarbetspartners. Genom att skapa samarbete, stödja utveckling och bidra till kunskapsspridning kan Region Gävleborg se till att Gävleborg går före i den gröna omställningen. Gävleborg har möjligheten att skapa lösningar som ökar livskvaliteten i länet. Mer av våra regionala samarbeten liksom regionala utvecklingsmedel behöver riktas till att främja utvecklingen av ett hållbart samhälle i grunden.

Region Gävleborg ska minimera de egna verksamheternas miljö- och klimatpåverkan. Alla anställda ska ges utbildning om miljöpåverkan och hållbarhet. Alla transporter ska vara fossilfria och förnyelsebara. Region Gävleborg ska bidra till utvecklingen av regionalt producerad biogas, för såväl drivmedel för kollektivtrafik, regionens egna transporter, privattransporter, tunga fordon samt industri. Regionen kan också bidra till skapandet av fler tankställen för biogas i alla länets kommuner. Användningen av antibiotika och miljöskadlig medicin behöver minimeras. All upphandling och inköp liksom eventuella ny- och ombyggnationer av fastigheter ska bidra till ett mer hållbart samhälle med mindre klimatutsläpp, mindre farliga kemikalier och att vår region visar på hur ett hållbart samhälle kan organiseras.

3.2 Giftfri miljö och biologisk mångfald

- Vi vill att kemikalieanvändningen minskar
- Vi värnar den biologiska mångfalden i Gävleborg och i världen
- Vi vill att plastanvändningen minskar

Användningen av kemikalier ökar kraftigt. Kunskapen om kemikaliers påverkan är fortfarande för liten. Arbetet med att minska påverkan måste prioriteras. Många kemikalier ger allergier, är hormonstörande och cancerframkallande. De hotar människors hälsa och den biologiska mångfalden.

Den biologiska mångfalden är grunden för allt liv på jorden. En rik mängd biologiska organismer är grunden för hela det ekologiska systemet. Antalet arter minskar idag drastiskt. En minskning som snabbt måste stoppas för att det ekologiska systemet inte ska kollapsa. Tillsammans med skogs- och jordbrukare ska samhället gå mot en hållbar grön näring genom resurseffektivitet och värnande av den biologiska mångfalden. Trakthyggesbruket skall successivt avvecklas till förmån för kontinuitetsbruk, bevarande av biologisk mångfald och tillgänglighet för rekreation och friluftsliv. Jordbruket skall ställas om till ekologiskt och bruksmetoder baserade på kretslopp, minskat utsläpp av klimatgaser och etisk djurhållning. Region Gävleborg behöver ta hotet mot den biologiska mångfalden på allvar. Region Gävleborg har stora möjligheter att hysa våra vilda djur och skall verka för att detta sker i samexistens med regionens invånare genom ett ökat faktabaserat informationsarbete och stärkt ekonomisk ersättning för förebyggande insatser till regionens näringsidkare som bedriver tamdjursuppfödning.

Plastrester förstör allt mer i hav och natur. Djur och organismer runt om i världen dör som en direkt konsekvens av plaster. Gävleborg har en lång bit kvar innan all onödig plast är borta. Region Gävleborg ska vara ett föredöme, mängden plast- och engångsmaterial måste minska, ska i görligaste mån återvinnas och de som finns kvar ska tillverkas av biologiskt nedbrytbart material.

3.3 Grön energiomställning i Gävleborg

- Vi vill att Gävleborg ska vara kärnkraftsfritt och fossilfritt senast 2030
- Vi vill att Gävleborg ska ta tillvara mer förnybar energi
- Vi vill att Region Gävleborg ska minska sin energiförbrukning
- Vi vill att Region Gävleborgs verksamheter bedrivs inom ramen för hållbara och rättvisa koldioxidutsläpp
- Vi vill att Gävleborg ska vara fritt från uranbrytning, kärnavfallslager och kärnkraft

Om världens alla människor levde på samma standard som i Sverige, skulle det behövas över fyra jordklot. Det är inte hållbart. Det ekologiska fotavtrycket - som mäter människors förbrukning av naturresurser - måste minska radikalt.

Omställningen till ett hållbart samhälle handlar till stor del om energiomställning. För att samhället ska fungera helt utan fossila bränslen och kärnkraft måste energiförbrukningen effektiviseras och tillvaratagandet av förnybar energi öka. I Gävleborg är energislag som sol, vind, vätgas, bioenergi och biogas viktiga faktorer för att klara den gröna omställningen och möta näringslivets utveckling. Energi som baseras på skogsråvara ska bara användas om den biologiska mångfalden kan värnas. Tillvaratagande av förnybar energi och energilagring ska stöttas i länet. Nya vindkraftparker skall förankras bland lokalbefolkningen som också ska få del av avkastningen. Biogas ska möjliggöras på fler sätt från såväl deponier, matavfall som industri, till såväl kollektivtrafik som industri och andra behov.

Region Gävleborgs energiförbrukning ska minska samtidigt som fossil energi i alla dess former inte används. Region Gävleborg ska utnyttja energin effektivare i fordon och lokaler. De egna fastigheterna ska byggas och underhållas utifrån lågenergiprinciper och vara kretsloppsanpassade. Klimatavtrycket av nya byggnader ska redovisas. Trä ska vara ett förstahandsalternativ för klimatsmart byggande. Solceller ska installeras i större utsträckning och kärnkraftsel ska inte användas. Vid all nybyggnation ska livscykelanalys tillämpas för att bästa långsiktiga val ska göras.

Region Gävleborgs verksamhet ska hålla sig inom ramen för en klimatbudget baserad på hållbara och rättvisa koldioxidutsläpp. De utsläppen består framförallt av konsumtionsbaserade utsläpp. Koldioxidutsläppen måste rymmas inom ramen för länets ansvar enligt Parisavtalet. Att införa en koldioxidbudget i Region Gävleborg och att kontinuerligt mäta koldioxidavtryck från samtliga verksamheter är viktiga steg.

Gävleborg ska även fortsättningsvis vara fritt från uranbrytning, kärnavfallslager och kärnkraft. Forsmarks närhet till Gävleborg gör avveckling av kärnkraft till en viktig fråga för länet.

3.4 Infrastruktur för ett hållbart samhälle

- Vi vill att alla transporter sker fossilfritt i Gävleborg senast 2030
- Vi vill satsa på större möjligheter att använda cykel, både i staden och på landsbygden
- Vi värnar länets järnvägar, prioriterar dubbelspår på Ostkustbanan och fler lokala tågstationer
- Vi vill att Norra stambanans transportkapacitet utökas
- Vi vill värna om bevarandet av möjligheterna till framtida Dellenbana
- Vi vill att det ska gå att tanka och ladda fossilfritt i hela länet
- Vi vill skapa goda förutsättningar för näringslivet med klimatsmart infrastruktur
- Vi vill att det byggs fiberbredband i hela Gävleborg

Miljöpartiet vill satsa på en infrastruktur som tar oss in i en hållbar framtid. Infrastrukturen ska underlätta omställningen till ett utsläppsfritt samhälle utan onödiga transporter. De transporter som ändå görs ska ske på ett sätt som minimerar påverkan på klimat och miljö. Med en utveckling av tåg- och sjöfart för långväga trailertransporter av gods kan trängseln på vägarna minska drastiskt i länet. Sjöfarten är en outnyttjad kapacitet längs kusterna och på vattenvägar inom landet. Samtidigt måste kraven på sjöfartens miljöanpassning öka.

Att gå och cykla är de mest effektiva, miljövänliga och folkhälsofrämjande sätten att färdas. Att möjliggöra för fler att kunna cykla och välja cykeln främjar människors frihet. Cykel ska vara ett lättillgängligt transportmedel både i städerna och mellan tätorter på landsbygden. Längre cykelstråk är dessutom viktiga för turismens utveckling. Cykel ska kunna framföras med enkelhet inom hela länet, antalet säkra cykelparkeringar ska kraftigt öka och möjligheten att ta med olika typer av cyklar i kollektivtrafiken ska förbättras.

Tåg är ett energieffektivt och snabbt sätt att resa. Dubbelspår på Ostkustbanan skulle förkorta restiden mellan större orter samtidigt som fler stopp blir möjliga för de regionala tågen. Även Bergslagsbanan och Norra stambanan behöver förbättras. Inlandsbanan i länets västra del kan förutom att fungera som turistmagnet också utgöra en bra reservväg vid problem. Dellenbanan skulle i framtiden kunna knyta samman Norra stambanan och Ostkustbanan, och ge människor och gods möjlighet att åka tåg på tvären i norra Hälsingland. I närtid gäller det att värna korridoren och banan. Ett bra sätt att värna korridoren och på kort sikt även göra den användbar är att belägga utvalda delar med gång-/cykelväg.

De fossilfria alternativen av drivmedel är många. Alla alternativ behövs och inget fossilfritt energislag bör ännu uteslutas. Bränslets påverkan på biologisk mångfald och miljö måste påverka valen. Det ska vara möjligt att tanka och ladda förnybart i hela länet.

Infrastrukturen ska möjliggöra ett klimatsmart arbets- och näringsliv i hela Gävleborg. Möjligheterna till ett näringsliv som inte är beroende av fossila drivmedel ska vara goda i hela länet. Det ska vara lätt för företag att välja klimatsmarta transporter och resande. Samtidigt ska nya lösningar med färre transporter underlättas. Med fiberbredband i hela länet ska det gå att bo och verka i hela länet, med minskat resande och ökat distansarbete. Företag ska ha lika lätt att verka i glesbygd som i staden.

Elnätet behöver möta framtida krav. Det innebär bland annat att elnätet behöver balanseras lokalt. Därför behöver elmarknaden utvecklas och kompletteras med lokala och regionala marknader och elnätet förstärkas på utvalda platser. Det innebär också en flexibilitet att effektivt ta tillvara energin från många lokala energilager i form av till exempel bilbatterier samt större lager.

Bredband i form av fiber är grundläggande för möjligheten att kommunicera med myndigheter, för att kunna arbeta och driva företag. Dagens ojämlika tillgång till ett stabilt internet är lika mycket en demokratifråga som ett hinder för hållbar utveckling. Bredbandsutbyggnad är av avgörande betydelse för en levande landsbygd. Tillgång till internet är också en förutsättning för en jämlik tillgänglighet till vården.

3.5 Bra kollektivtrafik för alla

- Vi vill ha kollektivtrafik med hög kvalitet och hög tillgänglighet så att den på allvar konkurrerar med privatbilismen
- Vi vill att det ska vara möjligt för alla att enkelt och bekvämt åka kollektivt i hela länet
- Vi vill utveckla möjligheterna till att arbeta på tåg och bussar
- Vi vill att det ska vara enkelt att ta med olika sorts cyklar på bussar och tåg
- Vi vill utveckla alternativ för att kunna resa i Gävleborg utan att äga egen bil
- Vi vill utöka hemsändningssystemet av hushållsvaror
- Vi vill utveckla samverkan med omkringliggande regioner och arbeta för att fler nationella prioriteringar hamnar i vår region

Miljöpartiets mål är en modern och väl utbyggd kollektivtrafik. En kollektivtrafik som möjliggör för alla att kunna resa på sina egna villkor. Där resande och flexibilitet inte medför onödigt stora ansträngningar på klimat och miljö. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla oavsett boendeort, ålder, funktionsvariationer eller digital vana. Den är en central del av ett välfärdssamhälle.

Dagens resande måste ändras. Klimatet och jorden klarar inte av människors bilresande. Resandet är också väldigt ojämnt, där inkomst och förmögenhet styr möjligheter till resande. Kollektivtrafiken ska utvecklas så att den på allvar kan utmana privatbilismen. Allra viktigast är att kollektivtrafiken utvecklas så att fler kan välja kollektivt resande. Kollektivtrafiken i Gävleborg ska präglas av hög kvalitet, låga priser, punktlighet och tillgänglighet. Kostnaderna för Region Gävleborgs kollektivtrafik ska ses ur ett samhällsekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Det ska vara billigt, enkelt och bekvämt att resa kollektivt.

Kollektivtrafiken ska kompletteras med en säker gång- och cykeltrafik. Det ska vara möjligt att ta med cykeln på bussar och tåg. Tillgången till säker parkering för cyklar är centralt för att underlätta hela resan. Cykeluthyrning vid stationer och hållplatser i hela länet ska införas. Kollektivtrafiken ska drivas på förnybara bränslen och vara tillgänglig i hela länet.

Tillgängligheten till kollektivtrafiken ska öka men ökad rörlighet är inte ett mål i sig. Det är lika viktigt att arbeta för att minska behovet att resor. Det kan bland annat göras genom god samhällsplanering som för bostäder, arbetsplatser och service närmare varandra. Det kan också göras genom digital kommunikation, distansarbete och klimatsmarta logistiksystem. De transporter som ändå sker ska ske med trafikslag, fordon och drivmedel som har liten miljöpåverkan.

För orter med få resande ska flextrafik, samåkning och andra alternativ tas fram så att länets alla invånare har en reell möjlighet att färdas utan egen bil. Erfarenheter av utkörningsservice under pandemin bör tas tillvara och utvecklas. Här finns stor potential att minska resandet med privata bilar. För att förenkla resandet med kollektivtrafiken och öka tillgängligheten bör alla typer av biljetter och avgifter samordnas med omkringliggande regioner. Resandet ska också underlättas genom samarbete kring trafiklösningar. Det ska vara enkelt att köpa och få information om biljetter och resor. Det ska vara möjligt att betala med kontanter på tåg och buss.

3.6 Närproducerad och ekologisk mat för framtidens Gävleborg

- Vi vill minska matens påverkan på klimat och miljö och främja mer lokalproducerad mat
- Vi vill öka kunskapen om matens påverkan på människors hälsa
- Vi vill verka för en minskad köttkonsumtion i länet
- Vi vill värna om djurens rätt till en god miljö
- Vi vill verka för en minskad sockerkonsumtion i länet
- Vi vill att maten i Region Gävleborgs verksamheter ska vara ekologisk och närodlat eller rättvisemärkt

Mer bra mat från länet behövs för att öka närmiljöns resiliens, utbudet av närodlat mat och utveckla länets gröna näringar. Lokalt producerad mat ger så mycket mer än näring. Med stadsnära odling, kolonilotter och småskaligt jordbruk skapas inte bara bra mat. De kan också skapa större kunskap om ekologi, bättre integration samt mer demokrati och delaktighet. En lokal matproduktion är en förutsättning för en ökad självförsörjningsgrad och högre beredskap för kriser.

Onödig klimatbelastning från mat ska minska. Mer klimatsmart och miljövänlig mat är oftast bättre för hälsa och samhälle. Det handlar om mer närodlat, mer ekologiskt, vegetariskt, mindre kött med högre andel naturbetat, mindre matavfall och mer säsongsbetonad mat. Mängden plast i förpackad mat ska minska. Djuruppfödningen ska vara fri från icke medicinskt motiverad antibiotika. Djurhållningen måste säkerställa att djuren inte utsätts för lidande och har möjlighet att bete sig naturligt.

Andelen växtbaserad mat ska öka och kött som serveras ska komma från den nära omgivningen. Region Gävleborg ska verka för att kunskapen om matens påverkan på människors hälsa och miljön ska höjas genom utbildningar och kampanjer. God hälsa baseras till stor del på bra kost i lagom mängd. Stort intag av socker och andra snabba kolhydrater orsakar bl.a. fetma & diabetes typ 2, och bör därför minska.

Maten som serveras inom Region Gävleborg ska, förutom att vara god och hälsosam, vara ekologisk och närodlat eller rättvisemärkt. Alla upphandlingar ska gynna bra mat från länet. Region Gävleborg ska samverka med kommuner, företag och andra organisationer för att främja ekologisk och småskalig odling samt matförädling i länet. Kunskapen om miljöanpassad kost måste öka.

4. EKONOMI

I vårt gröna Gävleborg är ekonomin ett verktyg för att värna människors välbefinnande. I en hållbar ekonomi kommer all energi från förnybara källor och materialanvändningen är sluten i kretslopp. Ekonomin är i balans med naturen och tar långsiktig hänsyn till människor, djur och miljö. Sociala aspekter där fler ska inkluderas i vår arbetsmarknad är viktigt för hela vår regions utveckling. Vi tror snarare att utveckling skapas genom nya metoder och omfördelning istället för strävan efter tillväxt. Den gröna omställningen ger fler jobb, ökad folkhälsa och högre livskvalitet.

4.1 Agenda 2030 för Gävleborg

- Vi vill att Gävleborg ska vara en drivande kraft för att förverkliga Agenda 2030
- Vi vill att basen för regional utveckling ska vara social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet

De stora samhällsutmaningarna blir allt tydligare. Klimatfrågan är inte ett avlägset problem – den berör var och en som lever nu. Torka, översvämningar, bränder och andra följder av ett varmare och mer extremt klimat slår redan hårt mot människor och påverkar allt liv på planeten. En miljon av planetens 8 miljoner arter riskerar att dö ut. Skogar och oceaner blir nedsmutsade och förstörda. Polariseringen mellan människor ökar både runt om i världen och i Gävleborg. Sociala klyftor gör att möjligheten att skapa sig ett gott liv utifrån sina egna förutsättningar inte är självklar för alla människor i länet. Tillgången till arbetsmarknaden är långt ifrån jämlik eller jämställd. Alldeles för många människor upplever ekonomisk stress med osäkra inkomster. Barn och unga växer fortfarande upp i fattigdom och utan möjlighet att forma sina egna liv. Demokrati och mänskliga rättigheter ifrågasätts allt mer, över hela världen liksom i Sverige. För att möta alla dessa utmaningar har världen enats om FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Gävleborg har förutsättningar och resurser att vara en drivande kraft för att förverkliga Agenda 2030.

I omställning till ett samhälle som lever i samklang med människor, natur och kommande generationer måste Agenda 2030 förverkligas i Gävleborg. Miljöpartiet vill att Region Gävleborg tillsammans med myndigheter, företag, ideella organisationer och individer tar initiativ till *Agenda 2030 för Gävleborg*. En Agenda som anger hur FN:s hållbara mål för globala utveckling förverkligas i länet. En Agenda som kan hålla ihop de olika delarna av omställningen till ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Gävleborg. En Agenda som ska utgöra grunden för det regionala utvecklingsarbetet i Region Gävleborg.

4.2 Hushållning med mänskliga resurser

- Vi vill värna Gävleborgs sociala kapital
- Vi vill utveckla Region Gävleborgs samarbete med idéburna organisationer
- Vi vill att regional utveckling även mäts med andra mått än kronor och ören
- Vi vill att Gävleborg ska genomföra ett pilotprojekt med basinkomst

Ekonomi är inte bara siffror, lönsamhet och skatteintäkter. Samhället skulle inte överleva utan alla insatser som görs av människor för varandra, för idrottsklubben eller för hjälporganisationen. Det ideella civilsamhällets möjligheter måste uppmuntras. Delaktighet, tillit och jämlikhet växer fram i den sociala ekonomin. Det sociala kapitalet stärker välfärd och samhälle och gör vardag och omställning enklare att hantera.

Gävleborg behöver fler sociala företag. De skapar arbete och delaktighet för människor som står utanför arbetsmarknaden. Sociala företag tillför samhällsnytta och är en viktig aktör i det gröna samhällsbygget. Förutsättningarna för sociala företag i Gävleborg måste förbättras. Region Gävleborg behöver också förbättra sin samverkan med andra idéburna organisationer.

I traditionell ekonomisk tillväxt mäts enbart hur mycket som produceras och konsumeras, dvs. bruttonationalprodukten (BNP). Genom att mäta regional utveckling med andra mått än kronor och ören uppmärksammas allt det arbete som görs och behöver göras för regional omställning. Förutom att trygga inkomster för länets invånare behöver ett samhälle skapas som präglas av jämlikhet, jämställdhet och delaktighet. Man bör kunna mäta invånarnas välmående, inte bara BNP.

Miljöpartiets vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst en har haft tidigare och oavsett orsaken till att en saknar inkomst. Medelinkomsten i Gävleborg är låg och många länsinvånare är arbetslösa. Det är hög tid att titta närmare på nya lösningar som basinkomst. Lösningar som både är rättvisa och minskar människors utsatthet. Region Gävleborg bör ansöka om att få genomföra ett pilotförsök med basinkomst.

4.3 Morgondagens näringsliv har många gröna företag

- Vi vill satsa på kreativa och kulturella näringar och ekoturism
- Vi vill stödja utvecklingen av gröna näringar
- Vi vill uppmuntra utvecklingen av företag som drivs utan vinstintresse
- Vi vill att Region Gävleborg bidrar till att främja ett kretsloppsbaserat jord och skogsbruk
- Vi vill öka Gävleborgs tillgång till regionalt producerade livsmedel och varor
- Vi vill skapa förutsättningar för en välutvecklad cirkulär ekonomi i länet

Framtiden för Gävleborgs näringsliv ligger i den gröna omställningen. I en grön ekonomi är entreprenörer, småskaliga lösningar, innovatörer, forskare och sociala företag viktiga. Kulturella och kreativa näringar är en central pusselbit i framtidens hållbara näringsliv. Design, slöjd och hantverk, besöks- och upplevelsenäringar liksom lokal matproduktion bidrar till den regionala utvecklingen. Besöksnäringen är en av de starkast växande näringarna i Gävleborg. Med historiskt intressanta platser, som Hälsingegårdarna, och med levande natur och vilda djur finns goda möjligheter att ytterligare utveckla en stark ekoturism. Det blir också mer attraktivt för invånarna att turista i sin närmiljö. Jakt och fiske utgör ett stort fritidsintresse och har stora möjligheter att bidra till att utveckla länets besöksnäring.

Regionala resurser ska främja de kulturella och kreativa näringarna. Naturen ger stora möjligheter till företagande, utveckling av turistnäringen och bättre livskvalitet. Skog, jord, jakt och fiske är betydelsefulla näringar i Gävleborg. Näringslivet behöver bli både bredare och grönare för att klara framtidens utmaningar. Den företagsomställning som Covid 19 har bidragit till måste ske på ett rättvist och hållbart sätt. En ökad användning av digitala lösningar får inte enbart innebära en ökad konsumtion av varor och fördelar för företag på orter med bra uppkoppling idag.

Gävleborg är rikt på skogsplantager men tyvärr finns det inte så mycket orörd, gammal skog kvar. Dess värden måste tas tillvara på ett långsiktigt hållbart sätt genom främjande av ett hyggesfritt skogsbruk som minskar koldioxidutsläpp, utarmning och artdöd. Den biologiska mångfalden måste värnas bland annat genom att den kvarvarande skog som är mer än 120 år skyddas från avverkning samt att så många skogsplantager som möjligt restaureras. Skogen är en viktig resurs när hållbara bostäder ska byggas och fossil energi fasas ut. Ett modernt, varsamt och kretsloppsbaserat jord- och skogsbruk ger ett öppet och varierat landskap, en levande landsbygd samt tryggar livsmedels- och energiförsörjning.

Satsningar på lokalt och regionalt odlad och producerad mat stödjer ett småskaligt och innovativt företagande. Ett småskaligt jordbruk ger bättre förutsättningar för biologisk mångfald och gröna jobb. Med ökad självförsörjningsgrad av både livsmedel och varor stärks den lokala arbetsmarknaden och möjligheterna till miljövänlig produktion ökar. Region Gävleborgs samarbeten, upphandlingar och investeringar ska främja småskalighet och biologisk mångfald.

Den cirkulära ekonomin innebär giftfrihet, hållbara sätt att konsumera, hållbar produktdesign och kretsloppstänk. Produkt, material och energi återbrukas så långt möjligt. Nya hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster används. Genom cirkulär ekonomi skapas ett samhälle som tär mindre på människor och natur. I Gävleborg ska forskning, innovation och teknikutveckling inom bland annat materialåtervinning, digitalisering och spårbarhet främjas. Bioekonomin behöver utvecklas så att biobaserade, förnybara och hållbart producerade råvaror kan ersätta fossilbaserade råvaror i produkter och produktionsprocesser. Det ska vara enkelt och lönsamt för näringsidkare och privatpersoner att dela, reparera och återanvända produkter.

4.4 Alla behövs för framtidens hållbara arbetsmarknad

- Vi vill förbättra ungas möjlighet till egen försörjning
- Vi vill skapa en inkluderande arbetsmarknad
- Vi vill att Region Gävleborg deltar i skapandet av morgondagens arbetsmarknad

Alla unga ska ha möjlighet att leva ett liv som förverkligar deras egna drömmar, ambitioner och färdigheter. Det är viktigt med bättre möjligheter till praktik i Region Gävleborgs egna verksamheter, i frivilligorganisationer och i näringslivet. Lösningar som stärker ungas inträde och ställning på arbetsmarknaden ska vara i fokus för Region Gävleborgs arbetsmarknadsarbete.

Skillnader i tillgången till arbete mellan olika personer ska minska. För många är det svårt att ens få in en fot på arbetsmarknaden. Speciellt svårt är det för personer som faller utanför samhällets normer. Samhället behöver bli mera öppet och tillåtande. Alla behövs i förändringen, från offentliga aktörer och företag till ideella föreningar och privatpersoner. En hållbar arbetsmarknad innebär ett större inflytande på arbetsplatsen.

Genom gröna näringar skapas framtidens hållbara jobb samtidigt som den gröna omställningen stöds. Men det är dags att också dela på de jobb som finns. 40-timmarsveckan är ingen naturlag. Med kortare arbetstid är det lättare att skapa en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Region Gävleborg ska gå före i utvecklandet av framtidens arbetsmarknad, där livskvalitet och individuella lösningar står i fokus. Det ger de anställda bättre hälsa, stärkt närvaro i jobbet och bättre tid med familjen.

4.5 Region Gävleborgs ekonomi för en hållbar utveckling

- Vi vill att Region Gävleborgs verksamhet redovisas med alternativa välfärdsått
- Vi vill att Region Gävleborgs budget tydligt prioriterar en grön omställning för både människor och miljö
- Vi vill att Region Gävleborgs pensionskapital ska bidra till att uppnå Agenda 2030
- Vi vill att upphandlingar ska främja hållbar utveckling

När samhället mäter utveckling och förändring i pengar uppmärksammas inte andra värden än ekonomiska. All Region Gävleborgs verksamhet påverkar människor och miljö. Med alternativa välfärdsått för verksamheten kan konsekvenser för människor och miljö synliggöras. För att skapa förändring är det viktigt att måtten får en central och styrande funktion.

Region Gävleborgs budget ska bidra till den gröna omställningen genom att prioritera klimatsmarta och miljövänliga lösningar. Utvecklingsmedel, upphandlingar och investeringar ska riktas mot ett samhälle där viktiga grundstenar är människors välbefinnande och hälsa, bättre miljö-, energi- och klimatlösningar samt kompetens och utbildning.

Region Gävleborgs pensionskapital påverkar dagens och morgondagens samhälle. De ska placeras etiskt och i linje med de tre hållbarhetsaspekterna - social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Oetiska placeringar ska säljas av. Divesteringar i bl.a. fossil energi och vapentillverkning är nödvändigt. Region Gävleborg har kommit en bit på vägen men mycket återstår att göra.

Region Gävleborg är en stor konsument och kan via sina inköp främja en grön omställning. Det gäller att i upphandlingen ta socialt och ekologiskt ansvar. Upphandlingar ska främja en cirkulär ekonomi, ett klimatneutralt samhälle, förnybara lösningar och en hållbar arbetsmarknad såväl lokalt som globalt.

4.6 Bättre arbetsvillkor för Region Gävleborgs medarbetare

- Vi vill att Region Gävleborg går före i skapandet av hållbar arbetsmarknad
- Vi vill att Region Gävleborg blir bättre på att se, höra och bekräfta sina medarbetare
- Vi vill att Region Gävleborg blir oberoende av inhyrda medarbetare
- Vi vill att Region Gävleborg inför kortare arbetstid för de anställda
- Vi vill att Region Gävleborg tar vara på erfarenheterna av pandemins belastning och krav på vårdens anställda

Region Gävleborgs medarbetare är dess främsta resurs. Mer självstyrande enheter, med möjlighet till kortare arbetstid, handledning och individuella schemalösningar kan stärka vårdarbetares stolthet över sitt arbete och stimulera till delaktighet i vårdens utveckling.

Vidareutbildning för medarbetare inom hälso- och sjukvård är central för en kunskapsstyrd verksamhet. Ännu viktigare blir den när sjukvården förändras. I förändringen av hälso- och sjukvården behöver ansvar och styrning decentraliseras, med sikte på reellt medarbetarstyre och självstyrande enheter. Lärdomar från Covid 19 måste leda till nya lösningar för rekrytering och omsorg av medarbetare.

Hyriläkare och hyrsköterskor är en nödåtgärd som kostar mer och leder till sämre kontinuitet i vården. För att kunna anställa tillräckligt med medarbetare inom vården måste utbildningsplatserna öka.

Förkortad arbetstid har varit en lyckad arbetsmiljösatsning på andra håll i landet. Miljöpartiet vill att Region Gävleborg inför kortare arbetstid för de anställda. Med kortare arbetstid är det lättare att skapa en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Det kan till en början ske på prov på några enheter, koncentreras på de medarbetare som arbetar obekvämt lång arbetstid eller införs för alla medarbetare direkt. Viktigast är att en start till förändring sker.

4.7 Vinster i välfärden

- Vi vill att Region Gävleborg tar större ansvar för driften av offentlig verksamhet
- Vi vill att alternativa driftsformer uppmuntras inom offentligt finansierad verksamhet
- Vi vill att vårdföretagens vinster ska återinvesteras i verksamheten

De senaste decenniernas privatisering av utförandet inom offentlig verksamhet har minskat möjligheterna till förändringar. Kollektivtrafiken får svårare att ställa om till nya tekniska lösningar när busstrafiken låses fast i långa upphandlingar. Kvaliteten på städning och andra tjänster är svår att påverka när tjänsten är upphandlad. Det offentliga Sverige behöver bli bättre och mer genomtänkt när och om upphandlingar ska genomföras. Hur möjligheterna att genomföra den gröna omställningen påverkas ska vara den viktigaste faktorn.

Civilsamhället bidrar idag till samhällets välfärd. Idéburna verksamheter inom välfärdssektorn ska främjas. Alternativa driftsformer skulle skapa en större bredd bland välfärdens utförare. De kan bidra med nya perspektiv, större frihet för medarbetare att utveckla verksamheten och skapa bättre band mellan patienter och brukare.

Miljöpartiet vill på både nationell och regional nivå att vårdföretag i framtiden ska ange i sin bolagsordning att syftet är att bedriva hälso- och sjukvård med hög kvalitet och att vinsterna ska återinvesteras i verksamheten i Gävleborgs län.

I dag bedriver privata utförare framgångsrikt hälso- och sjukvård i Gävleborg. Det är viktigt att se över villkoren i hälsovalet så att de inte missgynnar offentliga, privata eller ideella aktörer.

5. GÄVLEBORG I VÄRLDEN

I vårt gröna Gävleborg vet vi att vi är en liten men viktig del av världen. Vad vi gör här påverkar människor på hela jordklotet. Tillsammans med andra aktörer i världen arbetar vi för en bättre värld. Vi välkomnar människor från hela världen att delta i vår strävan och i vår vardag.

- Vi vill utbyta erfarenheter med andra regioner i världen
- Vi vill att Region Gävleborgs kapital bidrar till ett hållbart och klimatsmart samhälle
- Vi vill i vår politiska gärning ta hänsyn till det globala perspektivet
- Vi vill välkomna människor från hela världen till Gävleborg

Gävleborg är en del av världen och det finns bara ett jordklot. Inom den gröna rörelsen tror vi på ett starkt internationellt samarbete kring miljö, fred och utveckling. Gävleborg vinner på att samverka med andra regioner i Europa och övriga världen. Region Gävleborg ska använda de internationella nätverk som finns för att på ett klimatsmart sätt utbyta erfarenheter.

Hur våra gemensamma medel förvaltas och placeras påverkar människor och natur över hela jorden. Offentliga aktörer hör till de största pensionsspararna i världen. För att skynda på omställningen också inom finansvärlden behöver offentliga aktörer gå före. Att Region Gävleborgs pensioner placeras etiskt och i linje med de tre hållbarhetsaspekterna skapar bättre förutsättningar för dagens och morgondagens människor och miljö.

Det globala samhället krymper. Geografiska avstånd betyder allt mindre. Vad människor i Gävleborg gör påverkar allt mer lokalsamhällen i Sydostasien, regnskog i Latinamerika och vilda djur på Afrikas savann. Internationell solidaritet blir allt viktigare. Att ta ansvar för sina handlingar och visa solidaritet innebär bland annat att inte stödja aktörer som systematiskt bryter mot viktiga etiska och moraliska principer. Internationell solidaritet är inte förenligt med vapenupprustning, vapenexport eller ett närmande till NATO eller andra militära pakter. Fred ska med fred skapas. Att visa solidaritet med dagens och morgondagens människor innebär bland annat en kamp mot vidare exploatering av uran och fossila bränslen i närområdet och i resten av världen.

Miljöpartiet de Gröna har en vision om en värld utan gränser, där alla människor kan flytta och ingen tvingas fly. I dagens globala samhälle rör sig människor över gränser mycket mer än förut. Många flyttar på grund av arbete eller kärlek. Andra flyr från krig, fattigdom, våld och förtryck. Allt fler kommer att behöva lämna sina hem på grund av ett förändrat klimat. Vi vill välkomna människor till Gävleborg, vare sig de kommer från Säfte eller Kabul.

KONTAKTA OSS GÄRNA OM DU VILL VETA MER

DU NÅR OSS PÅ:

MP.SE/GAVLEBORG

GAVLEBORG@MP.SE

026-156579

miljöpartiet de gröna

GÄVLEBORG

